

Algemene Bijdrage

HET NEDERLANDSE BOS EN DE EUROPESE ECONOMISCHE GEMEENSCHAP

[906 : 972.1]

door

A. STOFFELS

In 1957 kwam het verdrag van Rome tot stand, dat de oprichting inhield van de Europese Economische Gemeenschap. De deelnemende landen waren België, West-Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland. Deze landen zijn ongelijk van grootte en gesteldheid. De bevolkingen zijn verschillend van aard en zij spreken vier talen, waarvan twee romaanse en twee germaanse. Om een indruk te geven van de grootten van de zes landen en het inwonertal zijn in tabel I enkele gegevens verzameld, ontleend aan de door de Raad van Europa samengestelde statistieken.

land	oppervlakte in duizenden hectaren	oppervlakte in procenten van totaal van E.E.G	aantal in- woners in duizenden	aantal inwo- ners in pro- centen van to- taal van E.E.G.	aantal inwo- ners per vierkante kilometer
België	3051	2,6	8989	5,5	295
Duitsland	24793	21,3	51469	31,3	208
Frankrijk	55121	47,2	44071	26,8	80
Italië	30123	25,8	48483	29,5	161
Luxemburg	259	0,2	316	0,2	122
Nederland	3380	2,9	11021	6,7	326
E.E.G.	116727	100,0	164349	100,0	141

Tabel I. Oppervlakte, inwonertal en bevolkingsdichtheid van de E.E.G.-landen.

Wanneer we de belangrijkheid van de landen van de E.E.G. afmeten naar de totale oppervlakte, dan kunnen we opmerken, dat er één land is van de eerste orde: Frankrijk, dat bijna de helft van de totale oppervlakte van de gemeenschap inneemt. Hierop volgen Italië en Duitsland, die we als landen van een tweede orde kunnen bestempelen. Er volgen dan met groot verschil de Benelux-landen Nederland en België en tenslotte Luxemburg. De grootte van de drie Benelux-landen tezamen is nog veel te klein om zich te kunnen meten met de landen van de tweede orde Duitsland en Italië.

Bezien we de aantallen inwoners, dan kunnen we spreken van drie landen van eerste orde: Duitsland, Italië en Frankrijk. Hierop volgen weliswaar op grote afstand als landen van een tweede orde Nederland en België, terwijl ook hier Luxemburg de rij sluit.

Van veel belang voor een juiste beoordeling van de vraagstukken in de landen is een beschouwing van de bevolkingsdichtheid, die we in de tabel hebben uitgedrukt in aantallen inwoners per vierkante kilometer. We zien hier Nederland en België vooraan. Duitsland neemt in deze rangschikking een tweede plaats in. Hierna volgen Italië en Luxemburg en nu komt Frankrijk geheel achteraan.

Uit dit algemene overzicht, dat slechts betrekking heeft op grootte en aantal inwoners van de landen van de E.E.G. zien we, dat Nederland slechts een bescheiden deel van de gemeenschap uitmaakt, maar dat de bevolkingsdichtheid er het grootst is, waardoor ons land wel een bijzondere plaats inneemt met betrekking tot de vraagstukken, die met de dichtheid van de bevolking te maken hebben.

De bosoppervlakte

Uit dezelfde statistieken van de Raad van Europa kunnen we de gegevens putten van de bosoppervlakte van de E.G.G.-landen en daaruit kunnen we met behulp van de cijfers, die in tabel I zijn gegeven, zowel het bebossingspercentage alsook de bosoppervlakte per inwoner becijferen. Deze gegevens en de resultaten van de becijferingen zijn in tabel II verzameld.

Wat de oppervlakte bos betreft, gaat Frankrijk aan de spits, gevolgd door Duitsland en Italië. Dan dalen we van de grote cijfers af en komen bij België, vervolgens Nederland en ten laatste Luxemburg.

Het bebossingspercentage geeft weer een geheel ander beeld. Procentueel hebben Luxemburg en Duitsland het meeste bos. Daarna volgen Frankrijk, België en Italië. Nederland blijft bij al deze landen ver achter.

Tenslotte geeft deze tabel de mogelijkheid de landen te groeperen naar de oppervlakte bos per inwoner. Hier behoren Luxemburg en Frankrijk tot de landen van eerste orde. Duitsland en Italië vormen de tweede groep, dan volgt België en ten laatste Nederland. We kunnen dit gegeven

land	oppervlakte bos in duizenden hectaren	oppervlakte bos in procenten van het totaal van E.G.G.	oppervlakte bos in procenten van grootte van het land	oppervlakte bos per inwoner in hectaren
België	591	2,4	19,4	0,066
Duitsland	7088	28,1	28,6	0,138
Frankrijk	11454	45,4	20,8	0,260
Italië	5769	22,8	19,0	0,119
Luxemburg	86	0,3	33,2	0,272
Nederland	249	1,0	7,4	0,023
E.E.G.	25237	100,0	21,6	0,154

Tabel II. De oppervlakte bos, het percentage bos en de bosoppervlakte per inwoner van de E.E.G.-landen.

ook omkeren en stellen, hoeveel inwoners zich met één hectare bos tevreden moeten stellen. De volgorde van de landen is dan precies omgekeerd.

De gegevens van tabel II zijn van betekenis om aan te geven, welke

de belangen van het bos in de landen van de E.G.G. zijn. Door een vergelijking te maken van de bebossingspercentages kunnen we zien, welke plaats de bosbouw in de verschillende landen inneemt. En tenslotte is ook de berekening van de bosoppervlakte per inwoner voor een beoordeling van het belang van het bos voor de bevolking van betekenis.

Met een bosoppervlakte van één procent van de totale beboste oppervlakte van de gemeenschap heeft Nederland geen invloed op de bosbouw in de E.E.G., maar het feit, dat ons land slechts een oppervlakte bos van 0,023 ha per inwoner heeft, zegt iets over de betekenis van dit weinige bos voor de inwoners van het land zelf.

De houtopbrengst.

Wij kunnen ook de houtopbrengst beschouwen, die in de E.E.G.-landen uit het eigen bos wordt verkregen. De daarvoor beschikbare cijfers berusten weliswaar op schattingen, maar ze geven toch wel een indruk van de hoeveelheid hout, die de eigen bodem levert. In tabel III zijn de schattingen voor de kap in het jaar 1960 weergegeven voor naaldhout en loofhout afzonderlijk en voor beide groepen tezamen.

land	naaldhout in duizen- den m ³	naaldhout in procent- ten v. to- taal E.E.G.	loofhout in duizen- den m ³	loofhout in procent- ten v. to- taal E.G.G.	naald- en loofhout in duizen- den m ³	naald- en loofhout in procent- ten v. to- taal E.G.G.
België	1233	4,0	1107	2,7	2340	3,3
Duitsland	14850	48,6	6250	15,2	21100	29,4
Frankrijk	12150	39,8	25920	63,2	38070	53,2
Italië	1854	6,1	7281	17,7	9135	12,8
Luxemburg	95	0,3	104	0,3	199	0,3
Nederland	370	1,2	375	0,9	745	1,0
E.G.G.	30552	100,0	41037	100,0	71589	100,0

Tabel III. Geschatte houtkap in de E.G.G.-landen voor het jaar 1960

Uit deze cijfers zien we, dat in de Benelux-landen de houtkap van naaldhout en loofhout ongeveer gelijk is. In de gehele E.E.G. wordt echter meer loofhout dan naaldhout verkregen. En de verschillen in de andere landen zijn vrij groot. Zo wordt in Duitsland meer dan tweemaal zoveel naaldhout als loofhout gehakt en in Frankrijk is de toestand juist omgekeerd. In Italië is de opbrengst aan loofhout ongeveer vier maal zo groot als die van naaldhout.

We kunnen ook de opbrengst bezien naar de oppervlakte bos. Dit zegt niets over de houtproductie per hectare, immers in enkele landen zoals Nederland is de verhouding van de leeftijden van het bos niet normaal, zodat er een verschil is tussen houtkap en houtproductie. Voorts zijn bij de houtopbrengsten ook de vellingen van hout buiten het bos medegemeld, terwijl het hout buiten het bos niet in de oppervlakten tot uitdrukking komt.

Nederland levert 1,0 % van de houtopbrengsten van de E.E.G. en dit percentage is gelijk aan het percentage van de bosoppervlakte. De Bel-

gische houtopbrengsten bedragen 3,3 % van het totaal, terwijl de bosoppervlakte slechts 2,4% van het bos van de gemeenschap uitmaakt. In Duitsland met veel naaldhout is de houtkap slechts weinig meer, dan de oppervlakte bos zou doen verwachten. In Frankrijk daarentegen is het verschil ondanks het vele loofhout veel groter. Tenslotte is de houtkap in Italië maar weinig meer dan de helft van hetgeen de oppervlakte bos zou doen verwachten.

In tabel IV is de verhouding weergegeven van de houtkap en de oppervlakte bos, een cijfer, dat zoals we hierboven omschreven geen functioneel verband heeft met de productie.

land	verhouding van de houtkap in m ³ en de oppervlakte bos in ha
België	3,96
Duitsland	2,98
Frankrijk	3,32
Italië	1,58
Luxemburg	2,31
Nederland	2,99
E.E.G.	2,84

Tabel IV. Verhouding van de houtkap en de oppervlakte bos van de E.E.G.-landen.

We zien, dat België de hoogste waarde voor deze verhouding heeft, gevolgd door Frankrijk. Hierna volgen Nederland en Duitsland. In deze rij treffen we vervolgens Luxemburg aan en Italië blijft bij de anderen ver achter.

Andere belangen van het bos

De houtopbrengst is niet de enige maatstaf voor de beoordeling van de betekenis van het bos voor een land. En dit geldt des te sterker naarmate de landen dicht bevolkt zijn. Steeds meer vindt de gedachte ingang, dat de houtopbrengst slechts één van de belangen is van het bos voor de samenleving. In dun bevolkte gebieden is de opbrengst aan hout uitsluitend van belang, maar in streken, waar een grote bevolking leeft, speelt de recreatie een rol. En dit is niet slechts een ideële rol, maar ook een economische. Er zijn delen van Nederland en ook van België en Luxemburg, waar economisch gezien de productie van het bos misschien wel achter staat bij de economische betekenis van dat bos voor het vreemdelingenverkeer.

De totale houtopbrengst van Nederland is voor 1960 geraamd op 745.000 m³. Nemen we een netto-prijs van f 25 per m³, dan betekent dit een netto-opbrengst van rond 20 miljoen gulden. De belangen van de recreatie en van het vreemdelingenverkeer kunnen gedeeltelijk niet en gedeeltelijk moeilijk in geld gewaardeerd worden. Het is echter geenszins uitgesloten, dat deze belangen van een zelfde orde zijn of zullen worden als die van de houtopbrengsten.

Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat de opbrengst aan hout van geen betekenis is. Integendeel, elke mogelijkheid tot verhoging van de pro-

ductie van het nederlandse bos moeten we met beide handen aangrijpen. Maar maatschappelijk en ook economisch gezien mogen we de houtopbrengst niet als de enige factor bezien.

Gemeenschappelijke bosbouwpolitiek

Het verdrag van Rome, waarbij de Europese Economische Gemeenschap tot stand kwam, vermeldt in artikel 38 wat onder landbouw en landbouwproducten moet worden verstaan. Over landbouwproducten zegt dit verdrag, dat het zijn de producten van de bodem, de veeteelt en de visserij. Hout is ontegenzeggelijk een product van de bodem en derhalve moet de bosbouw in de bewoordingen van het verdrag onder de landbouw worden gerekend. Artikel 3 maakt reeds gewag van het streven naar een gemeenschappelijke landbouwpolitiek en dit wil dus ook zeggen een gemeenschappelijke politiek op het gebied van de bosbouw.

Bij deze gemeenschappelijke politiek speelt de eerste doelstelling van het bos, het verkrijgen van houtopbrengsten, een grote rol. Maar men zal niet mogen vergeten, dat het bos in de dicht bevolkte landen van de gemeenschap — en Nederland behoort tot deze — een groot belang heeft uit anderen hoofde. Gedeeltelijk zal men hierbij de ideële doelstellingen in het oog moeten houden, maar evenzeer de economische. Bij het streven naar een gemeenschappelijke bosbouwpolitiek zal men niet mogen verzuimen deze belangen van het bos mede onder ogen te zien.

Literatuur

- Chatelier, X. le: La forêt française devant le marché commun. *Revue forestière française* 11 (12) 1959 (829—834).
- Chatelier, X. le: Marché commun et politique forestière communale. *Revue forestière française* 12 (2) 1960 (115—118).
- Halbertsma, S. J.: De bosbouw en de Europese Gemeenschap. *Nederlands Bosbouw-Tijdschrift* 31 (7/8) 1959 (221—227).
- Klose: Die deutsche Forst- und Holzwirtschaft in der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft. *Allgemeine Forstzeitschrift* 14 (17) 1959 (329—333).
- Magaud, Ch.: Les industries du bois face au marché commun. *Revue du bois et de ses applications* (7/8) 1958 (57—60).
- Oedekoven: Le marché commun au point de vue forestière. Position de la forêt allemande. *Bulletin de la Société Royale Forestière de Belgique* 66 (2) 1959 (97—128).
- Stoffels, A.: Die niederländische Forst- und Holzwirtschaft in der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft. *Allgemeine Forstzeitschrift* 14 (31) 1959 (545—547).
- Vaissiere, J. de: La forêt et le marché commun. *Bulletin trimestriel de la Société de Franche-Comté et les Provinces de l'Est* 29 (4) 1958 (218—228) en 29 (5) 1959 (257—276).
- : *Données statistiques*. Section de documentation du Conseil de l'Europe. Strasbourg 1958.